

Davor Kujek

SMRTNICI

Davor Kujek

SMRTNICI

SMRTNICI

Copyright © Davor Kujek

AUTOR

Davor Kujek

UREDNIK

Igor Weidlich

LEKTOR I REDAKTOR

Ana Stipčić

ILUSTRACIJA

Mladen Bolfek

ART DIREKTOR

Branimir Sabljic

DIZAJN

Velimir Pavić

PRIJELOM

Danijela Karlica Žilić

TISAK

Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb

NAKLADA

500 primjeraka

MJESTO I GODINA IZDAVANJA

Zagreb, 2015.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 895484.

ISBN 978-953-58369-0-2

Vlastita naklada autora.

© Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji način reproducirati
bez nakladnikova pisanog dopuštenja.

Davor Kujek

SMRTNICI

Vlastita naklada autora

Zagreb, 2015.

Hvala

Igoru, desnoj ruci

Martini, Branimiru i Sanji, koji su pomogli, a da nisu morali
Svim plaćenicima i vrijednim te sposobnim djelatnicima tvrtke
koja-mora-ostati-neimenovana
jer se nisam uklopio u poslovni plan

Prolog

Ležao je na trbuhu, a zemlja i trava na njoj bile su tople. Ugodno su ga grijale čak i kroz njegov ofucani kožnati oklop. Bio je sretan poput guštera koji se sunča na stijeni te je zadovoljno žvakao svoj sijedi brk. Rekli su mu da to uvijek radi kad bi nešto posve zaokupilo njegovu pažnju. A sad je itekako imao o čemu razmišljati. To međutim nije bilo jedino na što je morao paziti. Bio je svjestan toga da ga njegovi vukovi napeto promatraju i čekaju na zapovijedi.

Stari – tako su ga zvali; napola od milja, napola posprdno, a najvećom polovicom iz poštovanja. I da, bio je on itekako više od jedne osobe.

Stari – isti nadimak kojim su zvali i Njegovo Veličanstvo. Sam ga je kralj Ilip nazvao legendom pred cijelim dvorom i mnogim velikašima kraljevstva. A kako i ne bi kad je sam, kao i mnogi među njima, odrastao uz priče o njegovim, kako su voljeli ponavljati, junačkim pothvatima. Stari je bez krune, naposljetku, služio i oca, a i djeda sadašnjega kralja.

Bio je star, ni sam nije znao koliko mu je ljeta, bit će više od sedamdeset. Valjda mu je zato toliko i odgovarala ta vrućina dok se s većine njegovih vukova već sad slijevao znoj. Unatoč tim brojnim godinama, jahao je kao bilo koji od mladića koji su ga okruživali i bez problema mogao se popeti na stablo kao kakva vjeverica.

A tu gdje je sad ležao bilo je svakako dovoljno drveća za penjanje, a bilo je i vjeverica. Ipak, trenutačno su im stabla više služila za to da se prikriju pred neprijateljskim očima nego za išta drugo. Ionako su bili na vrhu poprilična brda te nije bilo potrebe za bilo kakvom dodatnom visinom; sve im je i ovako bilo pred očima te se vidjelo bez ikakvih problema.

Lijep širok zaljev prostirao se ispred njih kao na dlanu, dva otočića malo ispred njega razbijala su valove koji su dolazili s otvorena mora i činila zaljev prirodnom lukom. Na takvim su mjestima Eleni voljeli podizati svoje gradove, ali ovo je mjesto bilo predaleko na sjeveru za Elene i nikakvo ljudsko naselje nije se nalazilo u blizini pa zaljev nije ni imao imena. To će biti stanovit problem u izvještaju. U zaljevu se naime nalazila flota. Brodovi usidreni u urednim nizovima te struja čamaca koja kao kolona mrava iskrcava ljude, konje i opremu pa se potom vraća po nov tovar.

»Koliko ih je, dragi vučko?« upita Stari mladića koji je ležao desno od njega.

»Dvanaest ratnih i šezdeset sedam teretnih brodova raznih veličina, gospodine. Od toga...«

»Vučiću moj dragi, što smo rekli oko 'gospodina'?« blago ga prekine i ispravi Stari kao da je bio djed momku. Za to je svakako bio dovoljno star, s nezadovoljstvom se prisjeti. Unatoč dobrom stanju u kojem se nalazio, starost svakako nije bilo nešto čemu se čovjek može radovati. Barem ne osoba koja se bavi njegovim poslom. Mali se zbunio i zarumenio pa se Stari umalo zahihotao, ali se ipak suzdržao da bi mladić zadržao svoje dostojanstvo. Bio je nov i takve su stvari mladeži važne. K tome, bio je ni manje ni više nego mlađi sin važnoga sjevernjačkoga plemića, a dječacima velikih šarži utuvljivali su od malih nogu u glavu da su nešto posebno. Stoga nije bilo potrebno prerano im uništiti iluzije o vlastitoj važnosti. Svi su u čoporu jednako nevažni, važno je samo ono što čine.

General mu se Vojnuk ispričavao kad mu ga je dodijelio, ali Mali je navodno osobno zahtijevao premještaj u izviđače, a tata mu to nije htio odbiti. Valjda je dečko, a i otac mu, čuo previše priča o Starome i njegovu čoporu dok je odrastao. A kako mu je tata bio dovoljno utjecajan kod kralja, sigurno je pomislio da bi mogao vidjeti te legendarne pustoševine iz prve ruke.

Djeca. Što bi rat bez njih?

Inače je uvijek imao potpunu slobodu pri odabiru svojih vukova i vjerojatno bi mu čak i udovoljili da se odlučno suprotstavio tomu mi-

ješanju u njegove poslove. Ali da bude iskren, htio je vidjeti kako će se mladi nadobudni plemić snaći u društvu bivših bandita, konjokradica i svakakvih poludivljaka koji su činili njegovu družinu.

»Oprostite, Stari.« Malomu je bilo neugodno dok je to izgovarao. Lice kao da mu se pretvorilo u jednu veliku rotkvu. Ipak, to ga više nije moglo iznenaditi, bilo je potpuno u skladu s njegovim karakterom. Bio je gorljiv, ali i neobično dobro odgojen za plemića, što je bilo u istome trenutku neobično, ali i prilično simpatično. Sve u svemu, Stari je zasad bio iznimno zadovoljan njime.

Uglavnom ga je koristio kao pisara, ali je uz to Mali i dobro jahao te je znao s oštricom.

Posljedice plemićkoga odgoja.

To je odmah primijetio i dodatno provjerio. Tko mu god bio otac, Staromu ni na kraj pameti nije bilo sa sobom voditi kakva invalida. Proći će međutim još najmanje godina dana dok ga on i ostali stari vukovi nauče dovoljno da ga mogu poslati naprijed u samostalno izviđanje, uz razumnu nadu da će se iz njega i vratiti.

Zasad je Mali u cijelosti preuzeo na sebe pisanje izvještaja, a črčkao je i svašta korisnoga – a možda i ne toliko korisnoga – i to svaki put kad bi ga pratio do nekog dobrog položaja. Mali je rekao da je pročitao u nekoj knjizi da bi takve stvari izviđači trebali raditi. Knjiga je, naravno, bila elenska.

Pih, gle gdje su ih sve te njihove knjige dovele.

Stari je malo gundao reda radi na tu novotariju kad ju je prvi put ugledao, ali s vremenom je shvatio njezinu moguću dobrobit. On se sam nikad ne bi sjetio nacrtati obrise brodova kao što je to Mali učinio. Pamćenje mu svakako nije bilo kao nekad, ako je ikad i bilo savršeno, pa su takve stvari mogle biti iznimno korisne. Naravno, nije prestajao gundati, ali se ono prorijedilo i više je prelazilo u nekakvo neodređeno negodujuće režanje.

»Ponovi mi, dragi vučiću, što mi to na onoj slanoj vodi dolje, koju ni naši konji neće piti, vidimo.«

»Pa, dvanaest ratnih brodova, od toga deset teških bojnih s pet veslača po veslu i dva izviđačka sa po dvojicom... po veslu te... šezdeset i sedam

teretnih. Ne računajući čamce, njih je preko stotinu. Svi su teretnjaci veliki brodovi, nema malih obalnih. Tu su i skice brodova, go... ovaj, Stari.«

Mali je zašutio shvativši da je odgovorio na pitanje i da sad Stari, kao zapovjednik čopora, probavlja informacije.

Strašno dobro odgojen za plemića.

Zamišljeno je kimao glavom dok je slušao izvještaj i dalje žvačući svoj brk. Sve je to već nekoliko puta pitao i uvijek je dobivao jednak odgovor. Trebalo mu je vremena da razmisli o onome što je vidio, a ne podsjetnik, nije baš toliko ishlapio.

Romeji, elenski saveznici, i to puna njihova vojska koja se iskrcava na zapadnoj obali, to će kralja sigurno zanimati.

Stari nije bio legenda bez veze. Donosio je on trojici kraljeva puno više od puke informacije da neprijatelj dolazi.

Prošlo je već podne, a samo iskrcavanje počelo je u cik zore. Posvuda su se jasno vidjeli amblemi Sedme romejske vojske, divlji vepar u jurišu. Vidio ih je on već i prije i, posve iskreno, nisu mu nedostajali. Sad će biti valjda skoro dvadeset ljeta otkad su se posljednji put s njima mlatili.

Tvrđi momci ti Romeji, pokretljivi koliko pješništvo samo može biti, a jaki u kontaktu. Nitko osim Romeja nema tu kombinaciju. Zato i jesu velika sila, zato je ovaj događaj itekako važan i zato treba ovo hitno javiti kralju. Njegovo Veličanstvo mora doznati da mu se cijela neprijateljska vojska iskrcava u pozadini, i to na obali koja je potpuno nebranjena, pomisli Stari i zagrizi svoj brk još jače.

Zasad je međutim ipak imao samo nagađanje: vidio je brodove, ambleme, ljude, konje, ali za potvrdu svega toga trebao mu je živi jezik.

Romeji su već počeli, u skladu sa svojim uobičajenim ponašanjem, kopati poljske utvrde na obali. To znači da će prenoćiti ondje i da neće krenuti dalje prije sutrašnjega dana. Ta ga je izvjesnost dovela do određene nedoumice.

Treba li čekati noć i uhvatiti stražara te ga na brzinu ispitati ili poslati vijesti kralju o onome što već sad znam?

Dvoumljenja skoro da nije ni bilo. On je Stari. Uхватit će jezika i imat će potpun i potvrđen izvještaj za kralja. Ali jednostavno nešto ovdje

nije bilo kako treba. Činilo mu se da je to previše brodova za romejsku vojsku. One su sve bile uniformne, tristo konjanika, tisuću dvjesto lakih pješaka, dvije tisuće četiristo srednjeg pješaštva i šeststo vojnika teškog pješaštva. I tih su se brojeva Romeji držali kao pijan plota. Nije jednom predavao izvještaje o romejskim vojskama koje su bile navlas iste ovim njihovim, iz nekih razloga, savršenim omjerima. Dobro, možda je tu i tamo bio koji vojnik manje, ali njih se redovito moglo naći među komorom kako love vožnju na kolima, vjerojatno zbog bolesti ili ozljede. Ako se išta moglo reći o Romejima, bilo je to da su bili pouzdani oko takvih stvari i vojnika je u jednoj njihovoj vojsci uvijek bilo četiri i pol tisuće.

Nije bio stručnjak za brodove, ali činilo mu se da su goleme mrcine i kao da ih je zbog toga ipak bilo previše za samo jednu vojsku. Ali opet, vidio je samo jednu vrstu amblema i tristo konja, a to je govorilo da je ovdje samo jedna vojska.

Ali opet...

Okrenuvši se na drugu stranu pogledao je jednoga od svojih vukova, Saka Imbru. Pogled mu je bio upitan, tražio je savjet.

»Vruće«, odgovori ovaj gledajući ga svojim okrutnim pogledom.

Gdje li ih samo nalazim?

Okrenuo se od toga nazovisavjeta ili samo komentara na vremenske uvjete.

Tko će ga znati s tim manijakom? A kad ga je volja, može biti vrhunski timski igrač. Danas valjda nije taj dan.

Topot konjskih kopita, konj u brzome trku, odostraga. Svi su zvuk čuli istodobno i poskočili su kao jedan.

Nije trebalo izdavati zapovijedi.

Pametni momci.

Držali su se nisko dok nisu zašli za krijestu brda, čak i vučić.

Vučić je učinio ispravno. Morat ću ga naknadno pohvaliti.

Isukali su svoja oružja, ali čuo se topot kopita samo jednoga konja. Njih sedmorica zasad ipak nisu trebala uzjahati. Ako će prijetnja doći od samo jednog čovjeka, lako će se s njim obračunati. Ako je to uistinu bila prijetnja. Vučić je iskoracio ispred njega s isukanim mačem. Kao da štiti kralja osobno.

Simpatično.

Stari ga lagano udarivši nogom makne s puta. »Mjesta, dragi vučiću, kako ću ja mahati svojom oštricom ako mi smetaš motajući se ispred mene?«

»Što se mene tiče, slobodno ostanite preda mnom«, cereći se i napinjući svoj luk dobaci Imbra.

Inače je Stari mrzio Sake. Previše ih je tijekom desetljeća odapelo strijele prema njemu s ubilačkom namjerom, a nemali broj poslao je u koji god da je pakao rezerviran za njihovu vrstu. Ali Imbra je bio nešto drugo, gad posebne vrste, te najbolji strijelac i jahač kojega je Stari ikada vidio, a vidio je on mnoge.

E da, razliku je činilo i to što je Imbra bio potpuno njegov. Pleme ga je izopćilo zbog nekoga zločina koji im Imbra čak i kad je bio najpijaniji nije otkrio. Već je godinama slijedio Staroga za mizernu plaću i jedva nešto obilniji plijen. Dugovao mu je život, a Saki su na to gledali ozbiljno i doživotno.

Gdje li ih samo nalazim?

Odgovor je glasio – uglavnom ispod vješala.

Jahač je ušao u vidno polje. Deren, jedan od njegovih boljih izviđača. Njega i sudrugove mu poslao je prije zore da se rašire nalijevo, prema jugu, duž obale. Njegovo mu je unezvijereno lice sve reklo. Ostali su se opustili kad su vidjeli poznatu osobu, ali na trzaj ruke Staroga svi su hitro pojurili konjima i uzjahali ih.

»Izvještaj!« prosikće Stari na Derena kad je dogalopirao do njih.

U prvome se trenutku činilo kao da je ostao bez duše.

»Romejska konjica, Stari«, ispljune kad je uhvatio dah, a dotad je Stari također uzjahao. »Hrpe! Uspio sam pobjeći samo zato što je Enda urlao i upozorio me prije nego što su ga dohvatili.«

»Enda. Hm, dakle nitko više od lijevih nije živ?« upita Stari.

Deren kimne. On je bio najbliži lijevi istureni izviđač.

»Jesi ih vidio?« upita Stari, a Deren odmahne glavom. »Nisu te slijedili?« Deren slegne ramenima.

Prebrzo je jahao, znakovi će biti očiti za bilo koga tko zna što treba gledati. Hoću li zapovjediti povlačenje? Kako ću obavijestiti desne stražare da se moraju maknuti sa svojih položaja?

Stari nije običavao ostavljati svoje ljude da ih neprijatelj pobije. To se događalo samo izvanredno.

A onda začuje topot kopita, mnogobrojnih, i to ne iz smjera iz kojeg je došao Deren. Zvuk je dolazio iz zaleđa.

Odsječeni smo!

Sad se nije imalo što čekati. Stari je reagirao u trenu. Prinio je svoj rog ustima i snažno zapuhao, a zvonki je zvuk proparao zrak. Istodobno ih je sve poveo za sobom neočekivano jašući prema jugu. Zapuhao je još nekoliko puta da bi dovršio signal za povlačenje i raspršivanje. Više nije bilo nikakve potrebe za tajnovitosti. Kad je dovršio signal, u trenutku je hitro okrenuo svoju družinu i poveo je natrag na sjever. Nadao se da će ta mala varka barem privremeno zbuniti njihove progonitelje. Dok su jahali još su kroz drveće nazirali more i romejski logor. Izgledao je kao da je neko prevrnuo mravinjak.

Heh, barem smo uznemirili tu gamad.

Ali ubrzo će tamošnji konjanici također uzjahati svoje konje i imat će stotine neprijatelja za petama. Pripadnici čopora znali su jahati i premda su bili u šumi, jurili su poput vjetra. Uskoro su međutim čuli konje progonitelja, a ubrzo i njihove lovačke poklike.

Seronje uživaju.

Stari više nije gajio iluzije – na tragu su im, a to nije ni bilo preteško postići. Naposljetku, da bi postigli ikakvu brzinu, morali su pratiti jelensku stazu. Zatim se oglasio romejski rog neprestano se javljajući i time signalizirajući njihov položaj. Podbadali su konje što su jače mogli, ali s vremenom ih je pomalo počeo hvatati očaj. Tuljenje romejskoga roga odjekivalo je sve bliže i bliže.

Sustižu nas, prokleti bili!

Kad su izbili na jednu lijepu široku čistinu, Stari je shvatio da je sve to zapravo bilo uzalud. Progutao je gvalju u grkljanu dok je ispred njih

mirno na svojim konjima čekalo pedesetak romejskih konjanika. Na barjaku im se kočoperio simbol pijetla.

Dakle, dvije su se romejske vojske iskrcale na zapadnoj obali. Lijepo je za znati.

Iza njih rog je urlao sve bliže i bliže.

Bit će da su iskricali dio svoje konjice negdje drugdje i da je onda ona češljala obalu dok su svim mastima premazani cedonski izviđači zurili u glavni logor i flotu. Lukavo, nema što, lijepo je za znati.

Trebao mu je sad svaki od njegovih vukova da zadrži neprijatelja barem koju minutu. Za glasnika koji je trebao iskoristiti tu minutu bio je stoga samo jedan izbor.

»Dragi vučiću, javi kralju o svemu. Zapamti, dvije vojske!«

Najmlađi među vukovima nije gubio vrijeme. Samo je kratko kimnuo i podbo konja.

Mali zaista ima potencijala.

Pojurio je prema istoku, u šumu, prema planinama i onda ka kralju i njegovoj vojsci.

Tko zna, možda i uspije, pomisli Stari dok je Mali nestajao među drvećem i šipražjem.

Stari je isukao svoj mač i njih su se sedmorica bez riječi zaletjela na njih pedeset. Ovi su također krenuli na juriš koji trenutak nakon njih. Val crnih oklopa i konja.

Bit će da se moda promijenila u romejskoj konjici od prošloga rata. Tad su im oklopi bili uglavnom nebojeni.

Sakova je strijela proletjela pored uha Staroga i završila u Romeju ispred njega. Čovjek je pao bez zvuka s probijenom ratnom maskom i strijelom u oku.

Zaurrali su međutim svi ostali, i to visokim prodornim vriskom.

Još jedna promjena, to nisu prije radili.

Sudarili su se s njima. Stari je protjerao svoga konja između dvojice izbjegavši njihova koplja. Desnoga je posjekao po ruci te nastavio dalje. Vrisak u kojem su sudjelovali svi Romeji čak se i pojačao.

Koji li im je samo vrug?

Prošao je prvi red Romeja i udario je sljedećega konjanika svom snagom po štitu. Projahao je pokraj neprijatelja koji se uzdrman silinom udarca pokušavao održati u sedlu. Naletio je na trećega. Maska mu je pokrivala lice kao i svim ostalim neprijateljskim konjanicima. To je i inače bio dio opreme romejskih konjanika, ali se obično upotrebljavao samo u ceremonijama, ne i u bitci.

Još jedna novost, lijepo je za znati. Ali Romeji baš i nisu poznati po inovacijama. Što li im je došlo?

Romej je svojim konjem blokirao put njegovu i nije bilo prolaska bez borbe. Još je jedna Sakova strijela proletjela pokraj uha Staroga. Završila je u grlu Romeja koji se nalazio odmah iza onoga koji je blokirao Staroga. Ali nije bilo vremena za promatranje vrhunskoga streličarstva. Stari je izmijenio nekoliko brzih udaraca s Romejom. Već ga je počelo iritirati to njihovo kriještanje.

Otkud im samo dovoljno zraka u plućima za takav vrisak?

Romej je bio dobar, ali nedovoljno. Stari mu je uspio zabiti svoj mač, i to vrhom oštrice u utrobu, neposredno pokraj njegove oklopne ploče. Svatko bi rekao da je to vrhunski udarac, da je bilo neutralnih promatrača u blizini. Već se počeo koncentrirati na izvlačenje mača iz Romejeva tijela i bijeg u šumu kad je primijetio da onaj zadnji neprijatelj s isukanim mačem i strijelom u grlu navaljuje na Derena.

I to nije bila jedina čudna stvar toga dana i na tome mjestu. Ni njegov Romej nije padoo iz sedla kako je trebao. Ispustio je svoj mač kad ga je Stari probo, ali sad je s obje ruke kretao na njegov vrat.

Stari je očajnički vrtio mač nastojeći mu zadati dovoljno boli da prokletnik napokon popusti i umre. Kad ga je ovaj zgrabio za vrat, ruke su mu bile snažne poput željeza. Lijevom je rukom Stari pokušavao obraniti svoju šiju, ali to mu se činilo uzaludnim trudom.

Pustio je mač i posegnuo za bodežom. Romejeve su se ruke čvrsto sklopile oko njegova grkljana. Znao je da ima još samo koji trenutak prije nego što izgubi svijest i s njome život. Svom preostalom snagom zabio je bodež u masku i lice iza nje.

Maska je probijena i razbijena pala, a iza nje otkrilo se užasno izobličeno ljudsko lice. Urlik mu je i dalje neprestano izlazio iz neprirodno

razjapljenih usta kroz koja je sad prolazio bodež Staroga. A oči su mu bile istodobno i mrtve i ispunjene s nečim... potpuno drukčijim. Prastarom i beskrajnom mržnjom, bio bi najbliži opis koji bi mogao dati neki pjesnik. Samo, tako nikad nije mrzilo nijedno ljudsko biće. Ili mu se to samo tako učinilo.

U svakome slučaju, Stari je umro kao jako zbunjen čovjek.

Poglavlje 1.

Toga je proljeća Njegovo Veličanstvo okupivši veliku silu krenulo na drske Elene. Ustrašeni pred pravednim gnjevom Njegova Veličanstva i svjesni svoje opacine Eleni se sakriše iza svojih visokih zidina. Njegovo im je Veličanstvo, premda to nisu zaslužili, ponudilo odluku na polju časti. Ali, avaj, ovi odbiše znajući da im zbog mnogobrojnih zločina bogovi ne bi bili skloni. Kraljevska vojska, u Njegovu i slavu svih Cedonaca, opkoli grad prstenom od željeza i bronce.

Cedonski kraljevski kroničar

Ležao je na leđima osjećajući toplinu zemlje kroz oklop. Činilo se da je prošla cijela vječnost otkad je posljednji put tako zalegao. Boljelo ga je cijelo tijelo i znao je da će mu uskoro sve to jednostavno dojaditi. Ne bi bilo prvi put. Pokušao je održati koncentraciju, pokušavao je i pokušavao, ali znao je da je to unaprijed izgubljena bitka u kojoj je jedina pobjeda mogla doći iz što je moguće dulja odgađanja poraza. Pogled na komadić zrcala počeo mu se mutiti, a slika gradskoga kruništa izlaziti iz fokusa.

Cijelo se jutro nitko na zidu nije ni mrdnuo.

Valjda su naučili lekciju, ali ljudski je nadati se suprotnom.

Samostrel mu je bio naciljan na točno određen otvor na kruništu zida, a samo je oružje bilo nevidljivo za branitelje. Strijela će proletjeti kroz rupicu u zidu jurišnoga tornja, jedva veću od nje same, i pohrliti prema meti kojoj se nadao. Zrcalce mu je služilo za sigurno promatranje situacije dok je ležao iza debeloga drvenoga zida tornja. Sve je bilo posloženo i sad mu je preostalo samo da čeka boreći se pritom protiv vlastite slabosti.

Ljetna se sparina počela spuštati, a tragovi jutarnje svježine ubrzano su nestajali te će uskoro postati samo čeznutljiva uspomena. A zatim će postati nepodnošljivo vruće. Uza sve to, tu je još bio i neodoljiv smrad dima, današnji specijalni dodatak službi pred zidinama. Eleni su bacili sa zidina nekakvu smolu pomiješanu sa sijenom koje se više dimilo nego gorjelo. To im je bila nova igra s kojom su počeli prije koji dan, a sve da im zagorčaju život. U početku je o tome mislio kao o negostoljubivosti prema gostima koji su im došli u posjet. S danima koji su prolazili izgubio je blagu kritiku pomiješanu s razumijevanjem te prešao na istinsko proklinjanje i čistu mržnju prema neprijatelju.

Prokleta im utroba i pokrepali svi bez potomstva, ali – kako bi stari mudraci rekli – sve je to za ljude.

Bili su oprezni kad su bacali to smeće, ni vrh kacige nije provirio.

Izgleda da su zaista naučili, pomisli Darik tužno.

Prije osam dana jedan je provirio baš na mjestu koje je i sad promatrao. Nije mogao biti siguran, ali vjerojatnost da je taj Elen preživio strijelu iz samostrela u glavu s ove udaljenosti, pa... nije bila baš velika.

Svako malo morao si je ponavljati da bude strpljiv. Oni koji bi se istrčavali ili bedasto provirivali ostajali bi bez glave.

Polako, ima vremena. Naposljetku, ovo je opsada, a one traju. Još jedna mudrost koja bi se mogla zapisati u kakvu knjigu.

Ipak, u jednom je trenutku odlučio da više ne može. Nikakvo iznenađenje; znoj mu se cijedio s lica i osjećao se loše. Za danas je ipak bilo dosta. Uzdahom je popratio tu odluku na koju sam sebe nije trebao previše nagovarati. Zaista mu je dojadilo. Pažljivo je maknuo samostrel sa skrpana stalka koji ga je držao naciljana u onu točku gdje se glava trebala pojaviti. Zatim se nagnuo iza ruba tornja, otprilike usmjerio samostrel prema vrhu gradskog zida i otpustio strijelu.

»I?« upita Lenta nakon što se Darik vratio u unutrašnjost kule.

»Ne seri«, odgovori on, »ništa se ne vidi.«

Lenta se na to nasmijao. »Kako ne? Odavde vidim lijepo plavo nebo, naš kamp, ostatak naše divne nepobjedive vojske...«

»Koja se izležava, drka, jebe kurve i loče dok smo mi ovdje«, doda Azar.

»Drka i jebe kurve?« upita Darik napinjući samostrel.

»Ma oni koji su već potrošili plaću. Ne prekidaj me, baš uzimam zalet. Dakle, mi se herojski borimo...«

»Ma jel? A gdje si to našao ovo 'mi'?« prekinuo ga je iznerviran njihovim kvocanjem. »Mogli biste i vi izbaciti koju strijelu. Zadnjih pola sata samo se ja zajebavam s time«, ogorčeno dobaci Darik, a ton nije ni bio potpuno hinjen. Pekle su ga oči, a i nagutao se nešto elenskog dima. Zaista mu nije bilo do njihovih uobičajenih gluposti.

»Tratiš strijele. Znaš, ne rastu na drvetu«, važno izjavi Lenta na što se svi počnu smijati.

Ako je ičega u prizemlju jurišne kule bilo, onda su to svakako bile strijele. Iako drvca, naravno, nije bilo, barem ne neprerađenoga.

»Može jedna košara, susjedi?« zaurla netko odozgo.

»A da si uzmete malo više tog smeća sa sobom, a ne da nas jebete svako malo!« neveselo poviče Azar. Bio je nabrušen od jutra.

»Sve u redu, dečki!« presiječe Darik. »Daj, Borna, dodaj mi jednu.«

Borna nije sudjelovao ni u kakvim glupostima toga jutra, a i bio je uglavnom najstaloženiji od svih pa je Darik ozbiljno računao na njegovu pomoć. Borna je dignuo pogled sa svoga štita koji je lickao. Nije bio pretjerano zadovoljan time što ga ometaju u održavanju opreme, ali ipak je ustao pa su njih dvojica dovukla košaru s dvjesto strijela do središta kule.

»Evo, pazite, dečki!« čulo se odozgo i zatim je palo uže s kukom o koju je Darik objesio košaru.

Košara je nestala u otvoru na stropu.

»Pa ti ljudi na katu troše strijele ko Eleni dečkiće«, primijeti Lenta.

Svi su se opet nasmijali. Sprdanje na račun pervertita na drugoj strani uvijek je bilo popularno. Lenta je svoju izjavu popratio elegantnim podizanjem vlastita samostrela i korakom u stranu do ruba zida kule. Nacerivši se svima, a ponajviše Dariku, nagnuo se izvan zaklona i zaur-lao: »Jel me čujete, pičkeee!« i odmah otpustio strijelu prema kruništu. »Sretan?« upita svog nazovizapovjednika kad se vratio unutar zaštite drvenih zidina kule, a sreća mu se zrcalila na licu.

»Beskrajno! U redu, ako vam se ne da aktivno sudjelovati u borbi, možemo svi sjesti okolo i čekati godinu, dve da Eleni krepaju od spolnih bolesti«, odbrusi im Darik svima te istodobno načuli uši da bi čuo kakav elenski odgovor na Lentin izazov.

Ništa, više nam ni na psovanje ne odgovaraju. Što bi to moglo značiti?

»Nemoj se duriti«, javi se Azar. »Tamo se svi uredno izležavaju.« Pokaže rukom na cedonski logor. »Nema smisla da budemo aktivniji od većine.«

A zaista se logor lijepo vidio: petnaestak tisuća vojnika glavne kraljeve vojske, njihovi šatori, konji u urednim redovima, tisuće slugu i pomoćnog osoblja koje se mota izvan dometa elenskih škorpionista postavljenih na kulama i zidinama opkoljenoga grada. Kao lijep ukras prizoru vidio se i dim stotina logorskih vatri na kojima se upravo kuhao ručak. Uglavnom, sve je izgledalo veselo, hrane je još uvijek bilo, nikakva boleština nije harala logorom, nigdje ni glasa o kakvoj elenskoj vojsci koja maršira da bi slomila opsadu. Sve u svemu, kakve opsade mogu biti, ova je bila odlična. Naravno, takva je bila za one dolje u logoru. Stotini boraca u jurišnoj kuli, divnoj konstrukciji sagrađenoj na kraju lijepoga natkrivenoga prilaznoga rova, dani su prolazili u smradu, izmjenjivanju strijela s Elenima i odbijanju dosad triju pokušaja opkoljenih da zauzmu kulu i spale je.

Kula je zapravo bila sagrađena na blesavu mjestu; daleko od toga da bi Darik kritizirao kraljeve inženjere. Sagrađili su je na malu brežuljku ispred dijela zidina gdje je gradski zid bio tek nešto malo niži nego drugdje. Sagrađena je od zemlje i drveta neprijatelju pod nosom, i to uglavnom noću, ali ipak uz cijenu od dvadesetak mrtvih radnika. Nadmašivala je ponešto originalni zid, ali branitelji su ravno nasuprot nje podigli sličnu drvenu sklepotinu na svome bedemu. Stoga su, zapravo, strijelci obiju strana bili na istoj razini. Sve u svemu, inženjersko remekdjelo, ali potpuno beskorisno. Uostalom, svi su mogli vidjeti kako iza njihova logora rastu deseci jurišnih tornjeva koji će očito biti dogurani do neprijateljskih zidina na dan velika napada, i to u obalnoj ravnici, a ne ovdje u brdovitu zaleđu.

»Ajmo, dečki, još je samo dva sata do smjene. Najebat ćemo ako neko od glavešina odluči baciti pogled i vidi nas da ovdje prodajemo zjake«, zamoli ih Darik. »Ajde, barem se pretvarajte!«

»Čuvamo snagu za neprijateljski protunapad«, dobaci Lenta. »Uostalom, ja sam bio aktivan.«

Svi ostali nastavili su se baviti svojom, kakva god da je bila, zanimacijom. Učinkovito su ga ignorirali. Možda bi se nekoć i naljutio na takvo što, ali tužna je činjenica bila ta da se već naviknuo na takvo ponašanje.

U tome trenutku začula se buka iz prilaznog rova koji je vodio prema logoru: tihe psovke, toptanje nogu, zveket oklopa i oružja. To je bilo itekako dovoljno da privuče pozornost svih njih. Eli i Ozak međutim i dalje su glumili ravnodušnost te su nastavili bacati kocke u svojoj beskrajnoj partiji.

»Smjena?« upita Azar sumnjičavo.

»Malo je prerano za to. Sunce je još dva dlana od podneva«, izjavi Borna.

On se svakako najbolje razumije u te stvari; mahovina uvijek raste na sjeveru, godovi debla, jelen se posrao prije tri sata, sve o prirodi i sličnim stvarima, da ne kažemo – glupostima, pomisli Darik te se vrati dužnosti.

»Spremi se!« zapovjedi Darik, a to mu je i bio posao. Desetnikovo ugravirano pero na medaljonu uglavljenom na prednjoj strani kacige obavještavalo je i svijet tko je formalno odgovoran ondje.

Sva su šestorica ustala. Eli i Ozak učinili su to s negodujućim uzdahom.

Tako naprasno prekinuti njihovo kockanje!

»Pa moraju biti naši, k vragu«, prosikće Azar. »Ovo je naš jurišni rov koji vodi do našeg logora!« Riječi »naš« i »našeg« bile su naglašene.

Tišina se spustila na šesteročlanu desetinu. Svi su znali odgovor na Azarovo zaključivanje, ali što ako nisu bili njihovi? Dvije su godine prošle od njihova poziva u vojnu i oprez im je već itekako dolazio, moglo bi se reći, prirodno.

»Kokot!« začuje se resko i jasno iz rova. Dnevna je lozinka bila točna.

»Vino«, odgovori Darik odahnuvši. Morao ih je međutim iskritizirati: »Mogli biste i glasnije. Možda vas nisu čuli u citadeli.«

»Odgovor je u vinu, desetniče«, izgovori poručnik zlatnih štitova izlazeći iz rova praćen svojim vojnicima.

Darik je skoro pregrizao vlastiti jezik vidjevši na koga se obrecnuo. Poručnik je podignuo obrvu te ironično odmjerio Darika, ali je pri tome zastao i stvorio zagušenje u prometu. Njegovi su ljudi ipak bili dovoljno promućurni da ne skreću pozornost na tu činjenicu.

»Ispričavam se, gospodine poručniče, nemam ga naviku držati u vinu«, odgovori mu na vlastito čuđenje. Očito nije dovoljno jako zagrizao u jezik jer mu je izletjela još jedna bezobraština.

Poručnik je gledao Darika s blagom nevjericom, a zatim je frknuvši prošao pokraj njega. Očito je odlučio da nema vremena za takve pizdarije, a njegovi su ga ljudi slijedili. Oklop mu je bio gardijski gizdav, a takav mu je bio i stav. Oprema njegovih vojnika bila je skromnija, ali nije ostavljala mjesta sumnji tko je ondje elita.

»Smjena?« začuo se zbunjen glas odozgo.

»Ne«, odgovori poručnik nestrpljivo, »pojačanje«, ponovno mrvicu preglasno. »Gdje je satnik?«

»Drugi kat, gospodine«, dođe odgovor odozgo te ga poprati pad ljestava ispletenih od konopa. »Izvol'te!«

Tridesetak ratnika popelo se jedan za drugim. Četiri sljedeća kata kule bila su dvostruko veća od prizemlja. Do toga je došlo zato što je prednja strana prizemlja nekoć služila kao grudobran prema neprijateljskim zidinama. Dok se kula tek gradila, nesretnicima kojima je to bio posao trebala je sva zaštita koju su mogli dobiti. Stoga je dolje i bilo mjesta samo za šestoricu a da se ne guraju. Poručnik je zastao i pričekao da mu se ljudi popnu.

Možda još nije ni bio ovdje, upita se Darik. Druga bi mogućnost bila da ga nismo vidjeli zato što pripada nekoj drugoj smjeni. Ovog bi tjedna to možda bila noćna. Iako, nisam ga vidio kad su dolazili ujutro...

Prva postavka ubrzo bude potvrđena.

»Podrum?« poručnik tiho upita Darika.

Time je Darik bio zadovoljan. Znači da je ovaj ipak imao nešto u glavi i da je slušao možda čak i pametnije, a sasvim sigurno iskusnije od

sebe. Kimajući Darik je odgovorio i maknuo jednu otrcanu prostirku s tla. Zatim je s određenim naporom podignuo poklopac s rupe u zemlji. Poručnik je mahnuo posljednjoj deseterici koja su došla iz rova, a koja nisu imala lijepu gardijsku opremu nego jednostavnu odjeću i opremu za kopanje, pijuke, dlijeta, lopate i motike.

Donijeli su sa sobom i izgled ljudi koji spadaju pod zemlju. Ne doslovce, nacerio se na vlastitu foru. Zapravo, izgledaju uistinu zdravo i snažno. Cedonska vojska dobro hrani svoje vojnike, pa čak i pomoćno osoblje.

Tiho, koliko je to bilo moguće, ušli su u podzemlje. Darik je upitno pogledao poručnika, a ovaj je odmahnuo glavom. Desetnik je na to zatvorio poklopac i prekrio ga, a poručnik se popeo za svojim ljudima.

»Ubrzavaju«, šapne Lenta. »Skoro će doći to vrijeme, dečki.«

»Možda ipak kasne s planom«, kaže Azar.

»Bi li pojačali borce onda?« Darik izjavi te se vrati do ruba kule s napetim samostrelom.

»Možda tako samo maskiraju dolazak radnika«, ponudi odgovor Borna.

»Ne«, Lenta odvrati odlučno, »skoro će i, bogova mu, nije ni prebrzo.«

»Nismo ni dva mjeseca ovdje, Lenta«, dobaci Eli. »Nije vrag da ti nedostaje trčkanje po brdima i igranje lovice s Elenima.«

»Ne, seronjo, ali ipak mi je to draže nego da ponovo bude kao kod Santara.«

Svi su zašutjeli. Dva su dečka iz njihova sela, istini za volju starijega naraštaja, poginula jurišajući na zidine toga grada. Gomile mrtvih ispod i na zidinama Santara bio je prvi prizor masovnog ubijanja koji su vidjeli. Vrelo ulje, plamteće strijele, ljudske buktinje, krv na sve strane. A osobito ih je impresioniralo to što su vidjeli da su se mnogi s velikom mukom i hrabrošću penjali po ljestvama i na kraju za nagradu padali na tlo razbijene lubanje. Zbrisali nisu samo zato što su im za leđima bili veterani s isukanim mačevima i s prilično jasnim zapovijedima da među Cedoncima nema kukavica, barem ne živih. Unatoč svemu, na posljatku prešli su taj prokleti zid.

»Santar je selo prema ovom gradu«, tiho promrmlja Ozak. »Zidine su puno više, imaju kule i svakakva«, pomučio se tražeći riječ, »sranja od ratnih strojeva.«

»Citadela«, dopuni ga Eli, kao što je to i obično činio.

»Tu nas ne mogu dohvatiti«, ohrabrujuće će Darik.

»Da, ali u ravnici, za vrijeme glavnog napada?« slegne ramenima Lenta opisujući time njihove izgleda da se izvuku netaknuti.

»Nema šanse da će biti tako«, odlučno izjavi Darik. Sad je bio na svome terenu. Ohrabrivao ih je a nije morao lagati. »Gutamo prašinu već tri tjedna ovdje. Znam kako rade mozgovi šefova. Mi smo tu i neće nas povući za glavni napad. Ovi koji se izležavaju tamo«, pogleda Azara i istodobno mahne rukom prema panorami njihova logora, »oni će biti ti koji će izvršiti glavni napad. Jeste zadovoljni takvim rasporedom snaga i budućih dužnosti?«

»Pih, možda ovo kopanje nije samo diverzija. Možda ćemo na kraju ipak mi biti oni koji će sudjelovati u glavnoj zabavi«, uzvрати pesimistično Azar.

Svi su zašutjeli i počeli prežvakavati tu staro-novu ideju.

Ozak je odlučno odmahnuo glavom. Očito se, što se toga tiče, slagao s Darikom.

»Dobro, dosta o svemu tome«, presiječe Darik. »Nemamo pojma što rade ovi dole, niti što misle oni gore. A ako će tko voditi takav napad, onda će to biti garda, nadam se pod vodstvom onog napuhanoga«, ovo na kraju izašlo je prezirno, »poručnika.«

»Svrbi, ha?« cerekajući se dobaci Lenta.

»Pa i vas bi trebalo svrbjeti«, odvrati Darik ogorčeno.

»Nemamo svi tvoje ambicije«, zaključi Borna.

»Ma dajte, naših je godina i vidi se po njemu kol'ko je bio u borbi, ha!« unese se na to izživcirano Lenti u lice. »A već poručnik! To je teška glupost«, Darik završi neraspoločeno pa se povuče shvativši da je malko pretjerao istresajući se na vlastite prijatelje.

»Lik je plemić, a ti nisi i točka. Pomiri se s tim, čovječe«, odvrati Azar.

»Mi smo svi slobodni ljudi!« poviče Darik parolu. »Slobodni Cedonci!«

»Slobodni smo da ševimo ovce za mira«, dobaci Lenta, »i Elene za rata.«

»I dobro nam je«, tiho će Borna. »Mnogi su među Elenima poluslobodni, a Romeji i oni na istoku imaju robove. Kod nas je dobro i nemamo se zašto buniti.« Uljudno se nasmiješi i doda: »Tko zna, Darik, ako rat potraje, možda izgine tol'ko plemića da će te ipak morati unaprijediti u časnika.«

»Sačuvajte nas, bogovi«, poklopi Lenta i svi se nasmijaše uključujući Darika.

Darik ipak nije mogao odoljeti a da ne doda: »Iz tvojih usta u uši Gromovnika.«

»Marenda?« upita Azar Darika. Tolerirali su mu zapovijedanje kad je bila riječ o hrani.

»Može, ugasilo se ono sranje koje su bacili pa ćemo možda i uživati u jelu.«

Izvadili su sir i kruh i počeli jesti zalijevajući hranu kvasinom.

»Dobro bi došlo malo vina«, promrmlja Azar.

»Nikad zadovoljan«, doda Eli. »Što mislite da će danas biti za ručak?«

»Lokao sam jučer navečer s likom iz komore. Ovčetina za nas na liniji«, reče Azar. On je uvijek s nekim lokao i traćao. Ipak, informacije su mu često bile prilično točne.

»Opla, pečena ili nekakvo varivo?« upita Eli, a svi ga pogledaju kao da je poludio.

»Eli, daj mi molim te kaži kad si vidio nešto pečeno u ovoj vojsci a da to nismo bili mi ili elenski šupci?« veselo upita Lenta.

»Pa bilo je par puta«, Eli obrambeno raširi ruke.

»Kraljevi rođendani i proslava tri veće pobjede, sve zajedno pet puta, ako ne računamo što smo sami drpili, ispekli i pojeli«, pedantno nabroji Darik.

»Nisam mogao jesti pečeno poslije Santara«, reče tužno Eli, a bilo je jasno da je tuga uzrokovana propuštenom pečenkom.

»Oporavio si se, vrijeme liječi sve rane«, dobaci poslovicu Lenta.

»Istina«, složi se Eli. »Dakle, pet puta. Tko zna, možda nam se posreći pa bude i šesti. Koliko kralj ševi okolo, možda mu se rodio kakav sin pa padne nekakva proslava.«

»Ne slave rođenja kopiladi«, izjavi Darik stručno. »A da kraljica rodi u ovim godinama, trebao bi joj Gromovnik poslati munju ravno u pičku.«

Opći smijeh. Slobodni su se Cedonci slobodno mogli sprdati s kraljem i njegovom obitelji, sve dok ih tako slobodne nitko ne čuje. Naravno, to je bio samo začim, uz one druge dvije dopuštene aktivnosti koje su bile Lenti na umu.

»Kad upadnemo u grad, trebalo bi biti dosta plijena, a i besplatne žene?« upita Ozak.

Taj je dečko osoba od relativno malo riječi, ali bogova mu konstruktivnih, pomisli Darik.

»A što to tebi znači?« prijeteći ga upita Eli, a svi su se osim Ozaka nasmijali.

»Tako bi trebalo biti«, odgovori Darik nastojeći poštedjeti Ozaka daljnega zajebavanja. »Likovi iz Istočne vojske dobro su omastili brk kad je prestolonasljednik na proljeće zauzeo Ksipol.«

»U svakom slučaju, tako se priča«, izjavi Lenta oprezno, »ali moramo ovaj put paziti da ne spalimo grad i ne pokoljemo cjelokupno stanovništvo.«

»Gadovi iz Santara dobili su što su zaslužili«, zareži Borna. Nije trpio tu temu, a svima je bilo jasno zašto. Bili su tamo.

Lenta se mudro odlučio povući. »Slažem se, slažem, samo ako nam je do plijena...«

Završili su i s užinom i s razgovorom. Ipak su oni bili seljačka djeca, a vojna nije bila toliko intenzivna da bi potpuno oguglali kao neki koji su bili unutra od početka rata. Većina ih se pitala što bi ljudi u selu rekli kad bi znali što je teritorijalni stijeg njihove pokrajine učinio nakon zauzimanja Santara, ma koliko da su to ipak bili samo elenski psi i da su debelo zaslužili svoju sudbinu. Žene bi bile najkritičnije stoga je njima bilo najbolje ništa ne pričati. Stariji su muškarci bolje razumjeli situaciju jer su se i sami našli u njima.

Darik je metodično ispalio preostale strijele iz tobolca nastojeći zapravo samo ispuniti vrijeme do kraja smjene. Naravno, ispalio ih je naslijepo. Nije bilo nekakva razloga za igranje s glavom. Sad se međutim dobro moglo vidjeti da nitko ne viri preko zidina. Strijelci s viših katova vjerojatno su ih sve potjerali ili prisilili da zalegnu, a glavna se zabava odvijala između samog vrha kule i elenskog simpatičnog dodatka na njihovu zidu. Određena funkcija Darikovih strijela bila je ta da navede Elene na poželjan zaključak: da ovi dolje ne ciljaju na točno određeno mjesto.

Tko zna, možda su ipak bili toliko blesavi? To bi moglo biti itekako korisno tijekom sljedećih dana.

Eli i Ozak nastavili su s kockanjem dajući savršenu sliku besposlenih vojnika. Borna je potpuno očistio sve dijelove svoje opreme te se čak neko vrijeme zabavljao napinjanjem i otpinjanjem svoga luka. Zналаčki je pri tome gundao nešto. On je jedini nosio luk i strijele kojima se vrsno služio još od doma. Tamo je lovio zečeve i tu i tamo srne, stoga je uvijek bilo lijepo ostati na večeri kod njegova staroga. Ostala petorica nosila su samostrele, oružje za koje je bilo potrebno osjetno manje vremena da bi ga se naučilo upotrebljavati. Naravno, lukom se izbacuju strijele puno brže, ali potrebne su godine vježbanja da bi se precizno gađalo, godine koje je Borna korisno utrošio prateći svojega oca u lovu na životinje. Lovili su ih uglavnom zbog krzna koje su prodavali putujućim trgovcima. Većinom su ih hvatali postavljajući zamke, ali i izravan način lova bio im je itekako poznat.

Ostali su kao djeca uglavnom čuvali ovce. Zapravo, uglavnom su prodavali zjake, a pravim su se čuvanjem bavili njihovi psi. Zato su posljednju godinu dana prije odlaska na obveznu vojnu obuku lomili leđa na obiteljskim poljima za plugom i motikom.

Dobro, svi osim Lente. Njegov je tata bio gostioničar i sin mu je služio kao cjepač drva za kuhinju, pomoćni kuhar i stajski momak. Neki od tih poslova nisu bili najčistiji, ali su svakako bili bolji od oranja. Otac mu je imao i novca i dovoljno ugleda da većinu godina bude seoski poglavar. Ipak, nije izvukao svoga sina od novačnja. Pričalo se po selu da je dobrano istukao svoju ženu kad mu je previše kvocala da spasi sina od

vojne službe. Stari je bio kuhar u vojsci oca sadašnjega kralja Ilipa i time se jako ponosio. Navodno je od plijena, zli jezici kažu preprodaje zaliha, stekao imutak kojim je po povratku u selo otvorio gostionicu. Najbolju u dolini, kako se Lentin stari uporno hvalio. To što je bila jedina nije pobijalo istinitost tvrdnje.

Kad je došlo njihovo vrijeme, rat je već trajao tri godine pa se inače veseli ispraćaj na pola godine vojnog roka pretvorio u tužan oproštaj, možda i zauvijek. Kolektivno su svi poslani na obuku za, kako se to važno zvalo, jurišno pješastvo. Dečki iz nizinskih sela išli su u linijsko pješastvo i vježbali zbijene kopljaničke formacije. Budući da su oni bili brđani, pretpostavljalo se da im trčanje po brdima i osiguravanje napredovanja glavne vojske dolazi nekako prirodno. Naravno, to nije bila istina, ali to im je bila službena reputacija pa su osjećali određeni ponos što će biti neplaćena verzija čuvenih kraljevih zlatnih štitova.

Kad su došli do Lipeje, gdje se nalazio logor za obuku jurišnog pješastva, dočekala ih je lijepa gomila starih dočasnika koji su ih ubrzano počeli tesati. Stalno su se derali na njih te ponavljali da je rat i da nema vremena za maminu kuhinju. Što jest jest, svi su oni znali svoj posao i temeljito su ih uvježbavali. Imali su čak i zemljani zid s jarkom te mali drveni jurišni toranj na kojem su uvježbavali napade na utvrđena mjesta. Dok su padali uokolo, dočasnici su im se smijali s porukom: »A zašto mislite da vas zovu jurišno pješastvo?«

Iako su oružja bila drvena ili zatupljena, sve je to bilo jako opasno. Nasreću, nitko nije poginuo, ali dva su se dečka toliko polomila da su otpuštena iz daljnje kraljeve službe. Istini za volju, časno. Da je bilo drukčije, ne bi se ni mogli vratiti kući, a navodno se to dogodilo jednomu čije se ime ne spominje godinu dana prije njihova dolaska. Nečasno je otpušten zbog krađe i time zapravo protjeran iz kraljevstva. Ni vodu ni vatru nitko mu nije ni smio ni, budimo iskreni, htio dati. Ne zbog krađe – zločin je bio nevažan – nego zbog nečasna otpusta iz vojske. Navodno mu je to bilo drugi put, ali su mu prvi put progledali kroz prste i dali mu drugu šansu. Sve su to, naravno, bili tračevi i prava se istina nije znala, ali priča je bila znakovito upozorenje svima njima.

Obuka je bila opsežna i učili su ih osnovama borbe mačem dosta dužim od onoga u linijskom pješaštvu. Kako su im i objasnili, to je bilo zato što linijci nemaju mjesta i kad odbace dugo koplje, mačem mogu samo probadati, a jurišni se bore raspršenije pa mačem mogu mahati uokolo. Neki su se zbog toga počeli hvaliti da im je mač duži od onih što ih imaju linijci.

Cijela mu je glava zazvonila kad ga je Milo Dijete udario svojom palicom po kacigi. Zašto je izabrao baš njega za odgojni dio obuke, nije znao. Među regrutima omiljeni dočasnik nije bio baš poznat po predvidljivosti i logičnom ponašanju. Zatim se izderao na njega i poručio cijeloj jedinici: »Da nikomu ne bi palo na pamet napadati zbijeno i spremno neprijateljsko linijsko pješaštvo sprijeda! Ma kol'ko da nam je duži.«

Imao je Milo Dijete i zajebantsku crtu, ali ne dali ti bogovi da se nasmiješ na koju njegovu šalu. Sad se Darik smio naceriti pa je to i učinio.

»Mač nam je možda uistinu i duži, ali ti likovi imaju uz oštricu i sedam koraka duga koplja!« dovršio je Milo Dijete svoju pouku.

Nije na tome međutim stao. Bio je on među najboljima. Prokleti psihopat, ne bez naklonjenosti prisjeti ga se Darik odmahujući glavom. Muštra li još uvijek klince ili su mu napokon dopustili da se pridruži operativnoj vojsci? Ako je ovo drugo, jadna je mnogim Elenima majka. Cerek mu se produbi, a onda nestane.

Čak su im doveli jednu obučenu satniju linijaca da im pokažu kako se oni bore. Zaista, kroz tu guštaru kopalja teško da se išta moglo probiti. Jedan je vod pokušao i dobio teške batine. Kukali su još tjedan dana o svojim modricama. Što bi tek bilo da to nije bila vježba te da su linijci imali šiljke na drščima svojih kopalja? Darik je sve to jako dobro osjetio na sebi te se nerado sjećao toga događaja. Imao je bolju uspomenu na posjekotinu od elenskoga mača na lijevoj ruci otprije godinu dana nego na to lupanje. Zatim su ih učili tehnici uporabe samostrela kojima su trebali terorizirati neprijateljske zbijene formacije i konjicu. Borna je završio na naprednoj obuci za strijelce lukom i strijelom. Ona se pak velikim dijelom sastojala od obogaćivanja logorske gozbe divljači ulovljenoj po padinama okolnih planina.

Obučavali su ih i kako bacati koplje, poučavali su ih osnovama, ali zaista osnovama, borbe s kopljem, kako se boriti bez oružja, kako upotrijebiti nož i bodež, kako plivati. S ovim posljednjim nije bilo problema jer su već desetljećima, zahvaljujući jednoj staroj kraljevoj zapovijedi, svi dječaci već kod kuće morali naučiti plivati.

Jedna od zanimljivijih pouka bila je ona iz bježanja, pravljenja mrtvim i skrivanja pred neprijateljem. Činilo im se nepriličnim da kraljevi vojnici bježe pred kime, ali nakon nekoliko udaraca i razarena urlanja instruktora, nekadašnjega jurišnika i zlatnoga štita, da je zadaća kraljeva vojnika preživjeti i boriti se sljedećega dana, a ne izigravati častan leš, prihvatili su lekciju, iako preko svoje volje.

Nekoć smo bili tako puni sebe.

Kad su prošli obuku, kako su dočasnici rekli, najbolje što se može učiniti bez ozbiljnijega puštanja krvi, položili su zakletvu kralju. Nažalost, on osobno nije nazočio ceremoniji, ali tu je bio njegov srednji sin u lijepome pozlaćenome oklopu i na prekrasnome vrancu, a pratilo ga je stotinu vitezova njegove tjelesne straže. Sve u svemu, prilično dojmljivo. Pogotovo je bila upečatljiva sama zakletva dok su ponavljali riječi zapovjednika logora o vjernosti do smrti pod prijetnjom kazne prokletstva sviju bogova. Ceremonija se odvijala navečer pod svjetlošću mnogobrojnih baklji. To je bilo zaista veličanstveno, pogotovo za seoske dečke koji nikad prije nisu otišli više od desetak milja od svojih sela.

Dani su protjecali pa su i uspomene neizbježno blijedile, ali Darika su još prolazili trnci kad bi se sjetio te večeri. To je sjećanje bilo urezano kao u kamenu, baš kao što su svećenici i rekli da će biti. Prije svečanosti čak su pili posvećeno vino bogova i bili pošćropljeni krvlju žrtvovanih životinja. Bilo je to jednostavno očaravajuće, kao da su i sami na tren bili sami bogovi.

Urednost logora koji je gledao dok je snatrio Dariku je godila, činila ga ponosnim što je Cedonac, pripadnik najboljega i bogovima omiljena naroda na cijelome svijetu. A i sam kralj bio je izvrstan. Borio se ponekad junački u prvim redovima, a i sposobno je zapovijedao vojskom. Oko toga svi su se slagali. Općenito, bio je junak i pol, voljeli su ga onoliko koliko

se kraljeve uopće može voljeti. Ni sinovi mu nisu bili loši. Navodno ih je stari žestoko gonio da bi bili dostojni naslijediti ga. Naposljetku, ne može svatko naslijediti cedonsku krunu. Cedonski su kraljevi oduvijek bili ratnici, a ne debele lijene svinje. Darik je čuo da neki narodi čak i trpe takve na vlasti. To u Cedonu međutim ne bi prošlo.

Što se protivničkih vođa tiče, pa... za njih nikad nisu ni čuli, odnosno nijedan od njih nije se udostojio doći ondje gdje je rat i povesti svoje vojnike. Čak su i vladari grada koji su opsjedali bili neki starkerle koji su samo pričali. Kao da upravljaju nekom selendrom a ne jednim od velikih elenskih gradova. Veterani koji su bili i dalje na jugu pričali su da ima i većih elenskih gradova, ali ne mnogo. Njihovim su vojskama zapovijedali ili profesionalni generali ili ponekad čak i plaćenici, a od takvih su im vojnika vojske i bile sastavljene.

Darik je lani u jednome čarkanju dva dana marša odande ustrijelio jednoga, hm... čovjeka, potpuno crna. Poslije bitke neki su ga razodjenuli i čak pokušali oprati od čađe. Naime, za noćne borbe i oni i Eleni lica su redovito garavili da bi bili manje uočljivi. Ali, eto, taj je leš ostao crn. Oni stariji i iskusniji vojnici rekli su da takvi ljudi žive daleko preko mora, u jako vrućim zemljama, pa su valjda zagorjeli. Bili su pravo vrelo informacija ti veterani iako je priličnu količinu njihova hvalisanja trebalo jednostavno prekriti. To su bili oni prijateljski, oni koji su razgovarali. Onih drugih, onih koji su šutjeli, trebalo se čuvati.

Ali tko će ga sve to znati?

Više nije vidio takvih plaćenika. O Elenima se svašta može reći, ali ipak su normalne boje.

Logor se prostirao južno od grada, izravno na putu bilo kakvim elenskim pojačanjima. Bio je čak i djelomično utvrđen, ali ne prema van. Cedonci se ne skrivaju iza zidina. Duga drvena ograda opkoljavala je grad kako špijuni ili glasnici ne bi prošli tim putem, a desetak brodova cedonske mornarice osiguravalo je da ništa ne dođe ni s morske strane. Nekoć su Eleni bili moćni na moru, ali ovdje je to bila davna prošlost. Iako su u teoriji i dalje bili snažni, njihova je nesloga omogućila da čak i slaba cedonska mornarica uspije obaviti svoj dio posla pri blokadi grada.

Navodno je kralj bio nezadovoljan tom slabošću te ju je htio popraviti, ali navesti slobodne Cedonce da plove u tim drvenim ljuskama...

Postoje granice i kraljeve moći i dobro da je tako.

Iako, mora se priznati da su bili lijepi, onako šarenih jedara i jarko crvenih trupova s veslima kao u stonoge. Sve dok ih se gledalo s pristojne udaljenosti. Ali more, e to je bilo nešto nevjerojatno. Kad su ga prvi put vidjeli prošle godine, cijeli je stijeg zastao, a veterani su im se slatko nasmijali. Kao i da oni sami nisu zurili jednako tako prvi put kad su ga ugledali. Cedonija je, istini za volju, izlazila na more, ali to je bilo daleko od njihova doma te su o toj slanoj vodi slušali samo priče i, naravno, vidjeli sol koju su donosili trgovci.

Dan je bio prekrasan, more na istoku bilo je plavo, a voćnjaci puni breskvi koje su baš dozrijevale nalazili su se odmah iza samoga logora. Puno je govorilo to što po kraljevoj zapovijedi nije bilo rezanja voćki: ni za gorivo ni za opsadne sprave ni iz inata.

Kralj hoće grad, i to ne kao ljubavnicu, nego za stalno. Loše vijesti za kraljicu. Darik se nasmiješio vlastitoj dosjetki i spremio ju za poslije, da je izrekne naglas.

Isto se dogodilo i sa žitnim poljima u cijelome gradskome zaleđu. Opsada je počela nakon sjetve, a konjica se stuštila sa sjevera toliko brzo da Eleni nisu stigli uništiti veći dio usjeva prije nego što su bili prisiljeni povući se iza svojih zidina. Sad je žito dozrijevalo i sve se žutilo u zaleđu logora. Darik se iskreno nadao da će ga s polja pokupiti zarobljeni gradski stanovnici pa da se oni neće morati gnjaviti s tim poljodjelskim radovima. Itekako su se odvikli od njih i počeli su čak malčice visoka gledati na seljake.

Zatim je poželio breskvu. Sunce je bilo visoko i prženje je već dobro počelo pa su se svi uvukli dublje u kulu. Lenta je samo nekoliko puta svratio da bi bacio pogled prema zidinama.

Savjestan je do srži iako se pravi da sve olako shvaća.

On je bio najbliža stvar plemiću koju su imali u selu pa je valjda kopirao njihov »lako ćemo« stav. Njegov stari međutim nije trpio takvo ponašanje u gostionici pa je to u Lenti bilo samo na površini. Očev ga je remen ipak naučio primjerenu ponašanju.

Darik je skinuo kacigu, prekrasan novi željezni model, malo ju je izglangao iako nije bilo potrebe – bila je savršeno čista. Tu je svakako imao sreće. Većina je vojnika i dalje nosila stare kacige, mješavinu željeza, bronce i kože. Medaljon s ugraviranim perom desetničkoga čina i onaj s insignijom jurišnog pješastva, eska i meska prekrizene preko okrugla štita, nalazili su se jedan iznad drugoga na čelu kacige. Oni su trebali malo čišćenja pa je pljunuo u krpicu i ulaštio ih. Pogledao je kacigu s ponosom i skoro zaboravio na sparinu. Marama omotana oko glave bila mu je mokra od znoja, ali ljeto je.

Što je prirodnije od toga da bogovi ljude ljeti muče vrućinom, a zimi hladnoćom?

Lijepa je to bila marama, barem za Darika. Dio doma. Običaj je bio, tko zna otkad, da majke ispletu podstave za kacige svojih sinova koji idu u vojnu. Darikova mama i sestre isplele su ovu, s time da je jedan vez dodala svaka žena i cura u selu, za sreću. Slične su marame imali pa... svi. Borni je maramu isplela ujna jer mu je majka umrla rađajući njegova najmlađeg brata. Zbog toga su te marame i bile tako lijepe. Darik nikad nije čuo da ih je netko zamijenio. Imali su ih dok god se ne bi raspale same od sebe. Ma koliko da se netko napljačkao plijena tijekom pohoda, nikakva ih svila nije mogla nadomjestiti.

Očistio je i ostatak opreme, posebno je provjerio svoj kožnati oklop i svako metalno ojačanje na njemu. Tunika od debele vune, koja je na prsima i leđima funkcionirala kao podstava za oklop, bila je jedan od razloga zašto im je bilo toliko vruće. Ali bez njih oklop uopće ne bi bio funkcionalan. Možda bi ih i zaštitio od oštrice, ali silina udarca polomila bi im kosti i zadala teške unutrašnje ozljede. Stoga je podstava morala biti nošena, a s njom je dolazila nužna patnja. Štit mu je bio odložen u kuli pa je nakon kratka razmišljanja odlučio popustiti općoj aljkavosti, koja je čini se bila popratna pojava dosade, i ostaviti ga tamo. Oklop je bio u dobru stanju.

Hvala dobrom kralju Ilipu i njegovim dobavljačima opreme.

Stari, kako su ponekad zvali kralja, držao se mudrosti predaka da vojnik bez oklopa više misli kako će bježati nego kako će se boriti. Da-

rik je dugovao svoj život, ili je u najmanju ruku izbjegao teške rane, i to dva puta, tomu oklopu. U oba je slučaja bila riječ o oštrici mača koja sijekući jednostavno nije prošla kroz njega. Darik je čisto sumnjao da bi sad bio ovdje da su njegovi protivnici imali neko teže oružje kao što su sjekira ili buzdovan. Ostali rodovi vojske bili su bolje oklopljeni: linijsko je pješastvo imalo verižne košulje, a teška konjica čak i oklopne ploče povrh pancira. Ipak, razlog slabijem ali lakšem oklopu vjerojatno je bilo to što jurišno pješastvo ne bi moglo trčati po brdima sa svim tim dodatnim oklopom na sebi. Ili nije bilo dovoljno novca da se svi opreme kako spada; mobilizirani linijci također su ponekad dobivali kožnate oklope.

Tko će ga znati?

Zatvorio je malo oči, samo da se malo odmori. Ponekad bi to učinio ležeći u travi na toploj zemlji i to bi mu bili najljepši drijemeži. Tu, blizu neprijatelja, takvo nešto nije dolazilo u obzir. Nije mu se budilo prerezana grkljana pa je ostao sjediti i upijati sunčane zrake svjesno se boreći protiv sna. Nije bio siguran umišlja li da tlo vibrira ili ne, ali ispod zemlje sigurno se radilo.

Tko zna koliko još?

Darik je pomislio da je Lenta vjerojatno u pravu.

Uskoro će.

Sunce je došlo do vrhunca svoga dnevnoga hoda i tad je ponovno začuo buku iz prilaznog rova, ali ovoga puta nije bio iznenađen. Širok smiješak prešao mu je preko lica kad je pomalo lijeno mahnuo svojim dečkima iza sebe. Svi su ustali, možda ne previše energično, ali itekako voljno. Samostreli i Bornin luk bili su upereni prema izlazu iz rova, možda dva koraka ispred samoga Darika. On je ustao posljednji te napeo samostrel. Potom se došetao do mjesta gdje je do maloprije sjedio, a baš u tome trenutku iz rova je provirilo poznato lice.

»Kokot«, reče desetnik cereći se samostrelu koji mu je bio uperen u glavu.

»Ma nemoj«, uzvрати mu Darik i pruži ruku.

»Dobra je lozinka. Ko da ju je intendant smišljao«, smijući se izađe Druza iz rova, a njegovi su ga junaci slijedili.

»Kada smo već kod toga, što je za ručak?« upita Eli s nadom.

»Nekakvo varivo s ovčetinom«, odgovori Druza na Elijevo nezadovoljstvo. »Krčkalo se kada smo krenuli. Ima kakvih novosti kod susjeda?«

»Ništa«, odgovori Darik. »Dobar dio jutra bacali su smrdljive kugle, ali osim toga ni da su zucnuli. Usput, ovi dole dobili su pojačanja.«

»Bogovi! Bit će još više posla po noći da odvučemo pažnju ovih na zidinama od buke koju stvaraju dole.«

»Suosjećam«, odvratila Darik, »ali prošli tjedan pjevali smo mi, a sada... Uostalom, što cviliš? Dani i njegovi imaju noćnu šihitu. Bili su jadni promukli ovo jutro kad smo ih odmijenili.«

»Pih, padat će noć prije nego što oni dođu. Morat ćemo zapjevati koju.« Nacerio se Druza od uha do uha. Volio je pjevati.

»To je okrutno mučenje protivnika. Čak i u ratu postoje granice koje se ne smiju prijeći«, pecne ga. Nije imao neko mišljenje o njihovu umijeću.

Zapravo, nikakva se buka nije čula, ali zapovijedi su bile da se Elenima ne da mira ni danju ni noću. Stoga su održavali i sebe i njih budnima, psujući neprijatelja i zavijajući cijelu noć, ponekad i doslovce.

»Dobro, dobro.« Splasnulo je Druzino raspoloženje.

Nije valjda uvrijeđen primjedbom o kvaliteti svojih izvedbi, pomisli Darik.

»Još nešto?«

»Gore je došao cijeli vod zlatnih štitova. Jel bi to bilo nešto?«

Druza je zašutio. Sad je bio zabrinut, a i svi njegovi dečki pažljivo su slušali.

»Misliš da će biti skoro?« upita Druza Darika.

Lenta je zasjao nakon toga pitanja.

»Vjerojatno«, odvratila Darik oprezno. Čak je i to zabrinulo pridošlice pa je odlučio stvar okrenuti na šalu. »Iako, moram biti iskren pa priznati da mi se Njegovo Veličanstvo više ne povjerava kao nekoć.«

Slabašan smiješak na licu kolege desetnika. Nitko drugi čak ni toliko. Tišina.

A bila je to dobra fora!

»Ahm, da smatramo da je smjena izvršena, desetniče?« upita Darik, a Druza se prene.

»Naravno, preuzimam položaj, desetniče.« Druza potom pokaže prstom prema gore.

»Satnik je na drugom katu ili je bar tamo bio prije dva sata«, odgovori Darik na nepostavljeno pitanje.

Druza je kimnuo i mahnuo Dariku koji se okrenuo prema van. Svi su njegovi već bili spremni za pokret, ali morali su čekati zapovijed.

»Idemo, dečki!«

Lenta je prvi poslušao i skočio u rov, a svi su ostali ubrzo slijedili njegov primjer. Darik je ostao na začelju. Rov je bio iskopan tako da su mogla hodati dvojica usporedo, istini za volju, pognuti. Bio je prekriven velikim pletenim štitovima presvučenima kožom da bi bili zaštićeni i od strijela i od pogleda sa zidina. To je bio plus. Minus je bila strašna zagušljivost i vrućina u rovu.

»Ja ću malo zaostati!« dovikne Darik. »Pričekajte me na izlazu.«

»Uživaj«, reče i nasmije se Borna koji je išao predzadnji.

Ostali su mu dobacivali neke nerazumljive odgovore i psovke. Darik je pustio da odmaknu, a onda je došao do ruba jednog štita i malo ga podignuo. Nisu odmakli predaleko, do zidina nije bilo više od dvjesto koraka. Na rubu, ali još u dometu strijela sa zidina. Darik je inače bio oprezan, ali nije mogao odoljeti tomu. Zidine su bile impresivne s te blizine i isplatilo ih se pogledati. Lagan brežuljak s kojeg su se upravo spustili i njihov famozni toranj, sklepotina na zidu nasuprot, obrisi citadele iza svega toga i dugačak zid do mora s kulom na svakih stotinu koraka. Čak su se vidjeli i neki krovovi u gradu, pojedine zgrade imale su čak i po četiri kata.

Ti Eleni zaista znaju graditi, ma kol'ko da su inače hrpa guzičara, pomisli Darik.

Razumio je kralja. Da je on na njegovu mjestu, i on bi htio vladati takvim gradom. Ničega sličnoga nije bilo u Cedonu, pa čak ni Tesal, glavni grad kraljevstva, nije imao ni četvrtinu stanovništva ovoga čuda ispred njegovih očiju. Razumio je kralja, samo je problem bio u tome

što su kraljeve želje mogle doći u izravan sukob s Darikovom željom da preživi smjenu upravitelja nad Esponentom.

Ali što se tu može? Kralj zapovijeda, a mi slušamo. Svijet je takav i sve je to za ljude.

Darik je spustio pokrov i krenuo za svojim dečkima.